

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

MŮJ DŮM – MŮJ HRAD

BcA. Matěj Fröhlich

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Socha a prostor

Diplomová práce

MŮJ DŮM – MŮJ HRAD

BcA. Matěj Fröhlich

Vedoucí práce: Prof. ak. soch. Jiří Beránek

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, Duben 2018

.....

Podpis autora

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	2
3 CÍL PRÁCE.....	5
4 PROCES PŘÍPRAVY.....	8
5 PROCES TVORBY.....	9
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	10
7 POPIS DÍLA.....	12
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	13
9 SILNÉ STRÁNKY.....	14
10 SLABÉ STRÁNKY.....	15
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	16
a) Knižní zdroje.....	16
12 RESUMÉ.....	17
13 SEZNAM PŘÍLOH.....	19

1 MĚ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Jako počátek mé tvorby lze považovat studium na střední škole, které nasměrovalo mou cestu k materiálu, který do dnešní doby používám ke své tvorbě, tedy železu.

Po nástupu na vysokou školu jsem zcela změnil chápání výtvarného umění a vzhledem k zaměření mnou studovaného ateliéru začal své práce vytvářet pro předem zvolený prostor. Díky tomu jsem si postupně začal uvědomovat prostor ve svém okolí. Za další velký posun v prostorovém vnímání vděčím podle mého názoru velkým projektům, na kterých jsem se mohl společně se svými spolužáky podílet. I přes tuto skutečnost se místem, ve kterém mé práce většinou vznikali a následně byli instalovány, stala v posledních třech letech zemědělská usedlost mých rodičů v Kozlovicích u Nepomuka. Až na několik málo výjimek se mnou používaným materiálem v těchto letech stával opět kov a různé techniky jeho zpracování od sváření po velkoformátové lepty, ve kterých jsem se věnoval těm nejmenším formám života.

Společným jmenovatelem pro všechny mé práce se stala jistá syrovost zpracování, která je způsobena především absencí povrchové úpravy a úmyslným ponecháním neopracovaných svárů. Tento způsob práce má za následek pozdější korozi celého pohyblivého díla, které symbolizuje život a jeho postupný rozpad a destrukci, kterou zdůrazňuji přirozený tok času spojený s neodkladným rozpadem, ke kterému vše směřuje. Tento způsob uvažování lze zřejmě nejlépe demonstrovat na mé bakalářské práci na téma *Mé místo je tento svět*, která má

podobu ocelové desky, jenž je pokryta decentními pruhy vytvořenými technikou taušírování a má znázorňovat horu, kterou jsem viděl ve svém snu. Tato práce během tří let přešla od ocelově šedé barvy zdobené mosaznými dráty k temně hnědé barvě rzi, kterou doplňuje nazelenalá barva zkorodované mosazi.

Je třeba přeměnit se fyzicky, či umřít. Je to pocit jasný a nesporný.¹

Při mé tvorbě se mou inspirací stává dění okolního světa na které, se pomocí svých prací snažím reagovat.

---

¹ DOSTOJEVSKIJ – Běsi, str. 610

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Jako téma své diplomové práce jsem si téměř bez rozmýšlení zvolil pro mě ze všech témat nejbližší Můj dům – můj hrad. Důvodem jeho volby byla variabilita, se kterou lze k tématu přistoupit. Toto tvrzení dokazuje také fakt, že byla výsledná podoba a myšlenka díla během navrhování zcela změněna.

Mým prvotním impulzem pro volbu tohoto tématu byla potřeba vytvořit jakési meditační místo, určené výhradně pro vlastní užívání. Při průzkumu opuštěného vojenského bunkru, který jsem chtěl jako meditační prostor využít, mi v hlavě utkvěla myšlenka, která mě donutila o tématu přemýšlet zcela novým způsobem.

Začal jsem se zamýšlet nad pocitem, který zažívali obránci takového bunkru v případě napadení nepřítelem. Při představě pobytu v nevelké temné podzemní místnosti zakouřené střelným prachem a ohlušujícím rachotem vybuchujících granátů se mi na rukách objevila husí kůže.

K zastrášení člověka, který se chystá umřít, je potřeba mnohem víc.²

Rozhodl jsem se jako svou diplomovou práci znázornit poslední lidský vzdor, tedy akt, který lze vysledovat napříč celou lidskou historií, nehledě na období, náboženství nebo geografickou polohu. Pro lepší pochopení tohoto, většinou posledního lidské činu, jsem se snažil vcítit například do výsadkářů z operace Anthropoid v kostele svatého Cyrila a Metoděje, polských židů při povstání ve Varšavském ghettu nebo rytířů řádu svatého Lazara v bitvě u La Forbie. K lepšímu pochopení jejich pocitů mi také

---

² Sartre, Jean-Paul, Zeď str. 15

dopomohli mé vlastní zážitky s posledním lidským vzdorem, které jsem získal jako účastník při rekonstrukcích historických bitev. Díky těmto zkušenostem jsem došel k závěru, že urputnost jejich posledního vzdoru, pramenila ze skálopevného přesvědčení, že tak jako tak zemřou.

Nenávidím totiž, co je snadné. Není člověkem, kdo neklade odpor.³

---

³ SAINT-EXUPÉRY – Citadela str. 85

3 CÍL PRÁCE

Cílem mé diplomové práce bylo zprvu vytvoření meditačního místa. Toto meditační místo mělo být tvořeno z předem zakoupeného, chátrajícího vojenského bunkru, který měl být zobytněn a znovu přezbrojen pohyblivým mechanismem, který by odrazoval případné narušitele.

Od tohoto záměru jsem ale nakonec ustoupil po několika měsíčním boji s úřednickou byrokracií, lidskou hloupostí a kluby vojenské historie.

Po konzultaci s profesorem jsem se nejprve rozhodl vytvořit site-specific instalaci v místě, které je mi blízké, ale v procesu tvorby jsem došel k závěru, že má práce bude kompletně demontovatelná, lehce transportovatelná a tím použitelná ve spoustě prostorů.

Téma Můj dům – můj hrad, jsem se rozhodl pojmout spíše abstraktně, místo jakési stavby, kterou toto téma na první pohled evokuje. Ve mně osobně vyvolává toto slovní spojení pocit bezpečného místa, které dle mého názoru nemusí být za každou cenu stavba. Já osobně jako své nejbezpečnější místo považuji svůj osobní prostor a hlavu, ve které mohu bránit a uchovávat své nejniternější myšlenky a pocity.

Tento svůj prostor jsem se rozhodl vypodobnit jako prázdnou místnost, do které by mohl teoreticky každý libovolně vejít. Do této místnosti jsem ale vytvořil strážce v podobě mechanického objektu, který vzdorovitě brání prázdnou místnost v prostoru jediného možného vchodu, tedy dveří.

Tento objekt je poháněný převodovaným elektromotorem, který dává do pohybu jednoduchý mechanismus provádějící výpady mířené na dveře, kvůli kterým je nemožné bez újmy na zdraví vejít do místnosti. V těchto dveřích jsem měl v plánu vytvořit průzor umožňující nahlédnout dovnitř, ale v průběhu práce jsem se rozhodl, že nechám odkryté okno situované do boku místnosti. Pohled tímto oknem by mohl případného narušitele odradit od svých úmyslů.

Mechanický objekt je tvořen z ocelové konstrukce vytvořené z kombinace jáklů a trubek, která vzdáleně připomíná ropnou těžební věž. Na vrcholu této věže se nachází pohyblivé rameno vytvořené z několika do sebe vložených trubek, na jehož konci namířenému ke dveřím se nachází masivní ocelová špice. Toto rameno se pohybuje v pravidelných intervalech nahoru - dolů a dopředu – dozadu.

Dílo je záměrně vytvořeno z co nejpřesnějších geometrických linek tak, aby působilo sterilním dojmem, který na mě osobně působí velmi odtažitě a nepříjemně.

Výsledná instalace by měla pohybem mechanického objektu vytvářet nepříjemný zvuk, který by v náhodně procházející osobě podnítil zvědavost a donutil ji k nakouknutí do okna. Po nahlédnutí do vnitřku místnosti by si měl pozorovatel uvědomit, že případná konfrontace s ocelovou špičkou pohybující se v těsné blízkosti slabých dřevěných dveří, může znamenat riziko poranění.

V budoucnu bych chtěl na své diplomové práci i nadále pracovat a vytvořit k ní několik náhradních dílů, jako například náhradní nohy nebo delší kopí. Tím by se z objektu stala stavebnice, která

by se dala sestavit na míru prostoru, do kterého by měla být umístěna. Dílo by tedy bylo použitelné téměř na jakémkoli místě a jeho podoba by se více či méně měnila.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Proces přípravy mé diplomové práce započal konzultacemi, při kterých bylo vybráno téma Můj dům – můj hrad, které mi dávalo největší svobodu zpracování. Následně jsem začal uvažovat o podobě svého díla a po neúspěšných pokusech o koupi opuštěného vojenského bunkru, jsem se rozhodl vrátit k vytváření mechanických objektů, kterými jsem se zabýval již při bakalářském studiu. K potřebě konzultací vzniklo nejprve několik skic a následně model v měřítku 1:10, který byl prezentován na konci zimního semestru. Během těchto konzultací jsem se rozhodl použít k rozpohybování kopí převodovaný motor, místo obvyklého manuálního pohonu.

Dalším krokem bylo vybrání vhodného materiálu k realizaci. Jako nejvhodnější pro vytvoření geometrických prvků a ohledem na výslednou váhu jsem vybral jākly v kombinaci s trubkami. Jako spojovací materiál jsem zvolil závitovou tyč a matky, které jsem se rozhodl nekupovat, ale vyrobit. Před samotnou výrobou diplomové práce vzniklo také několik skic a zkoušek pohybového mechanismu ve zmenšeném měřítku, které měly vyzkoušet jeho funkčnost a použitelnost v praxi.

5 PROCES TVORBY

Na počátku výrobního procesu mé diplomové práce jsem začal shánět materiál potřebný k realizaci. Mým původním záměrem bylo zvětšení předem vytvořeného modelu, ale během realizace jsem zjistil, že mechanismy a materiály zvolené v měřítku 1:10 jsou při tvorbě vlastního díla zcela nepoužitelné. Finální dílo jsem se tedy rozhodl vytvořit z kombinace jablek různých průměrů, které jsem kvůli snadnému rozebrání a sestavení spojoval za pomoci závitových tyčí a vlastnoručně vyrobených matek čtvercového půdorysu. Velkou výzvou pro mě bylo vlastní rozpohybování celého mechanismu pomocí motoru. Po zakoupení motoru s 1350 otáčkami za minutu, jsem se začal zabývat jeho zpomalením, kterého bylo dosaženo zapojením tří nalezených převodovek do výsledného pohybového mechanismu čímž jsem docílil snížení otáček na hodnotu, jenž je pro tento účel dostačující. Několikrát jsem se během realizace ocitl ve slepé uličce, což mou práci velice zpomalilo.

V průběhu realizace mé diplomové práci, došlo k výraznému odklonu od původního návrhu sochy, což bylo způsobeno změnami v použitém materiálu a způsobu rozpohybování. Tento odklon ale podle mého neubral na výtvarných ani technologických hodnotách díla.

Vlastní práce na mém díle neprobíhala kvůli velikosti objektu a také jeho potenciální nebezpečnosti v budově školy, ale vznikala na venkovské usedlosti mých rodičů v Kozlovicích u Nepomuka, kde je také prozatím nainstalována.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Rám plastiky má tvar obdélníku rozděleného do tří částí a je tvořen ze svařených jäcklů o průměru 60x60mm. K tomuto rámu jsou vlastnoručně vyrobenými šrouby přišroubovány čtyři nohy vyrobené z jäcklu s průměrem 90x90mm. Kolmo vzhůru jsou k rámu přišroubovány dva svislé jäckly, jeden uprostřed a druhý na konci rámu. K těmto kolmicím jsou za pomoci závitových tyčí ze stran připojené pomocné svislice, které zaručují lepší stabilitu. Na zadní jäckl jsou v horní polovině ze stran přišroubovány souběžně dva jäckly, o průměru 60x40mm mezi kterými se nachází dvě plechová kola, ke kterým je přišroubované kopí vytvořené z trubek, pohybující se dopředu – dozadu a nahoru – dolů. Na stojně umístěném ve středu rámu jsou také přišroubovány dva souběžné jäckly, které fungují jako vodiče a vymezoavače pro pohyblivé kopí. Pod rámem je umístěn další rám, který slouží jako držák na motor a jednu z převodovek. Další dvě převodovky se nachází nainstalované na jäcklu v zadní části rámu. Pohon mezi motorem a převodovkami zajišťují klínové řemeny a prodloužená hřídel. Dvě hlavní stojny jsou zakončeny v horní části v pravém úhlu a pomocné jäckly po stranách mají zakončení pod úhlem 45 stupňů.

Hlavní rám i podvěsný rám, na kterém je upevněn motor, jsou z důvodu vysokého namáhání spojů svařeny. Veškeré nesvařované části díla jsou přesně zvrhány vrtákem o průměru 12mm a následně spojeny závitovou tyčí o průměru 10mm.

Matky určené k sešroubování jednotlivých jäcklových dílů jsem se rozhodl vyrobit vlastní a to nařezáním ocelového profilu o

rozměrech 10x30mm a následným vyvrtáním závitu v jeho středu.

Celková hmotnost díla je přes 150 kilogramů především oceli.

7 POPIS DÍLA

Dílo o konečné výšce 200, šířce 70 a délce 400 centimetrů samo o sobě nemusí působit příliš monumentálně, ale v kontextu s malou místností, ve které se nachází, působí poměrně rozměrným dojmem.

Dílo je momentálně nainstalováno v bývalém výměnku, který se již delší dobu nepoužívá ale díky snadnému rozebrání a přepravě může být za velmi krátkou dobu vztyčeno prakticky kdekoli.

Důležitou podmínkou pro případné umístění díla a jeho správné fungování v prostoru je nainstalování do úzkého prostoru, který by mechanický objekt mohl chránit. V případě umístění na volné prostranství by mohlo dílo působit značně poddimenzovaně.

Tento problém lze však vyřešit prodloužením kopí za pomoci dalších do sebe vkládaných trubek.

Povrch není záměrně opatřen žádnou povrchovou úpravou, aby na něm bylo možno postupem času sledovat stárnutí. Dílo je ale určeno do interiéru, takže jeho zkorodování zabere větší časový úsek než u mých předchozích prací umístěných pod širým nebem.

V případě instalace objektu na dalším místě, by měl mít přívod elektřiny ovládan fotobuňkou, která by spustila mechanismus v případě detekování pohybu. Tento způsob jsem zvolil proto, že motor ani pohyblivá část díla nejsou určeny k dlouhodobému zatížení.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Pro mne osobně byla tato práce velmi přínosná. V první řadě proto, že jsem si mohl vyzkoušet činnosti, ke kterým bych si jinak zřejmě nenašel cestu jako například zapojování třífázového motoru nebo počítání převodů. Těmito získanými dovednostmi mohu v budoucnu své práce zase o něco posunout, protože se mechanickými objekty hodlám nadále zabývat.

Zda je práce přínosná pro někoho jiného, nebo pro můj obor, zřejmě v tuto chvíli nedokážu posoudit.

9 SILNÉ STRÁNKY

Za silnou stránku svého díla považuji jeho pohyblivost, která je vizuálně zajímavější, než když by byl objekt pouze statický. Další nespornou výhodou je demontovatelnost a snadný transport mé práce i přes to, že se váha pohybuje kolem 150 kilogramů.

Za silnou stránku může být považováno také to, že se výrobou mechanických ocelových objektů příliš mnoho lidí nezabývá, takže by dílo nemuselo zapadnout mezi spoustu sobě podobných.

Výhodou mnou zvoleného materiálu je na rozdíl od křehčích materiálů, jako například pískovec nebo sádra jeho odolnost, takže například při stěhování nevyžaduje žádné speciální zacházení. Materiálu také neublíží případná koroze, se kterou se jako s přirozeným stárnutím železa do budoucna počítá.

Za silnou stránku celé instalace lze považovat to, že se nachází na vlastním pozemku, což eliminuje případné problémy s vlastníkem. Další výhodou instalace je skutečnost, že není příliš náročná na sdělovaný obsah, takže je velká šance, že bude pochopena i laickou veřejností.

10 SLABÉ STRÁNKY

Za slabou stránku považuji pohyblivost objektu, která je zároveň i stránkou silnou. Pohyblivý mechanismus, který se skládá z motoru, několika převodů a je poháněn klínovými řemeny a hřídelí je velmi náchylný k sebedestrukci.

Dalším slabým místem je zvolené místo instalace, a to kvůli své velikosti. Právě kvůli rozměrům místnosti je možné vyfotografovat objekt pouze z čelního pohledu, tedy od dveří.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura:

1. DOSTOJEVSKIJ, Fedor Michajlovič. Běsi. Přeložil Tatjana HAŠKOVÁ, přeložil Jaroslav HULÁK. Voznice: Leda, 2008. ISBN 978-80-7335-124-3
2. SARTRE, Jean-Paul. Zeď. Vyd. 2., přehl. Přeložil Josef ČERMÁK, přeložil Eva MUSILOVÁ. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0345-4.
3. SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. Citadela. 4. úplné vyd. Přeložil Věra DVOŘÁKOVÁ. Praha: Vyšehrad, 2011. ISBN 978-80-7429-046-6.

12 RESUMÉ

As a theme of my diploma thesis, I chose for me all the topics of my closest My House - my castle. My original intention was to create a meditation place that would also be the place of some last resistance to the outside world. But after this, I finally resigned after a few months of struggle with the official bureaucracy, and in consultation with the professor, I finally decided to create a site-specific installation in a place close to me.

The theme of My House - my castle, I chose to adopt rather abstractly, rather than a building that this theme at a first glance evokes. Personally, this phrase brings me a feeling of a safe place, which, in my opinion, does not have to be a construction at all costs. Personally, as my safest place, I consider my personal space and the head in which I can defend and preserve all my thoughts and feelings.

I decided to make this space as a room to which everyone could enter in theory. In this room, I plan to create a mechanical object that would hinder the only possible entrance, the door. This object should be driven by a transduced electric motor that would move a simple mechanism that would perform the door-facing shutter, which would make it impossible to enter the room without any health damage. A window will be cut through that door to see the room.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Fotografie- kresebný návrh

Foto vlastní

Příloha 2

Fotografie- model v měřítku 1:10

Foto vlastní

Příloha 3

Fotografie- model v měřítku 1:10

Foto vlastní

Příloha 4

Fotografie- průběh práce č.1

Foto vlastní

Příloha 5

Fotografie- průběh práce č.2

Foto vlastní

Příloha 6

Fotografie- dokončení díla

Foto vlastní

Příloha 7

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 8

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 9

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 10

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 11

Fotografie- konečná instalace č. 1

Foto vlastní

Příloha 12

Fotografie- konečná instalace č. 2

Foto vlastní

Příloha 13

Fotografie- konečná instalace č. 3

Foto vlastní

Příloha 14

Fotografie- konečná instalace č. 4

Foto vlastní

Příloha 15

Fotografie- konečná instalace č. 5

Foto vlastní

Příloha 16

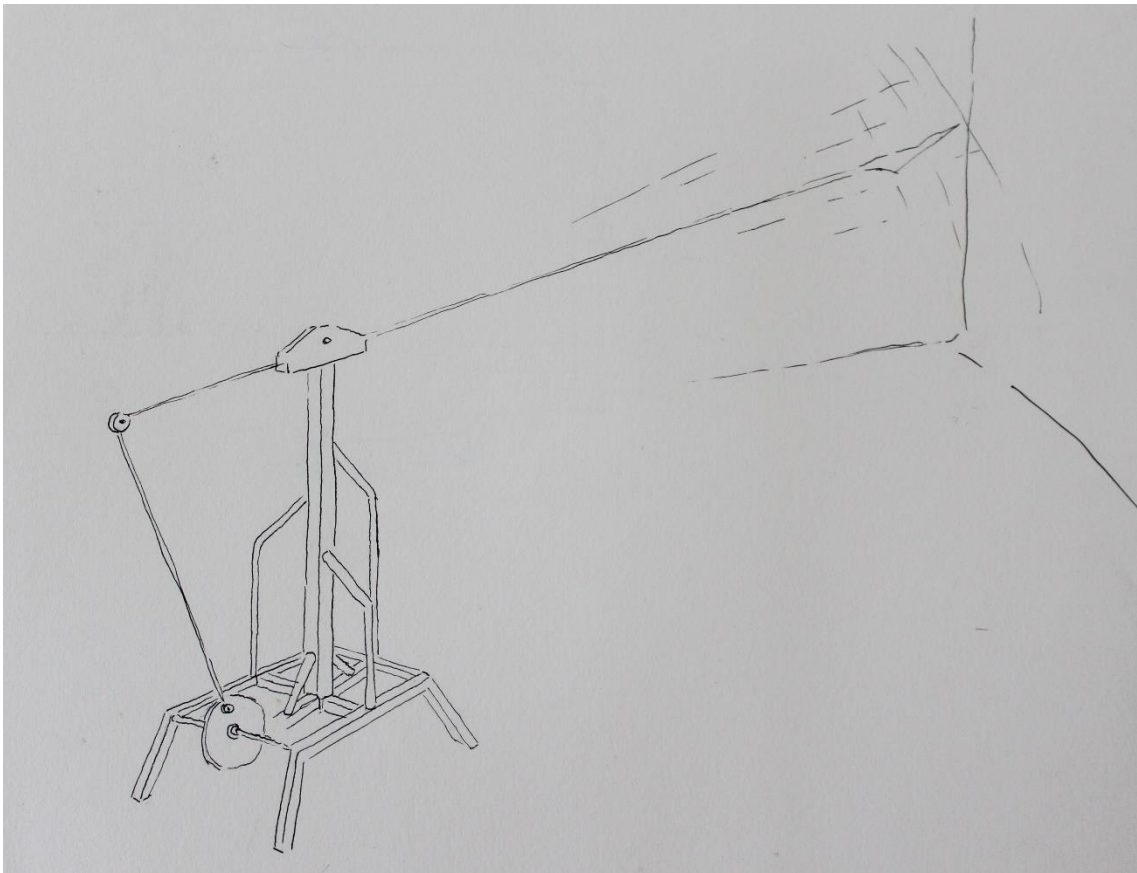
Fotografie- konečná instalace č. 6

Foto vlastní

Příloha 17

Fotografie- budova výměnku

Foto vlastní

Příloha 1

Fotografie- kresebný návrh

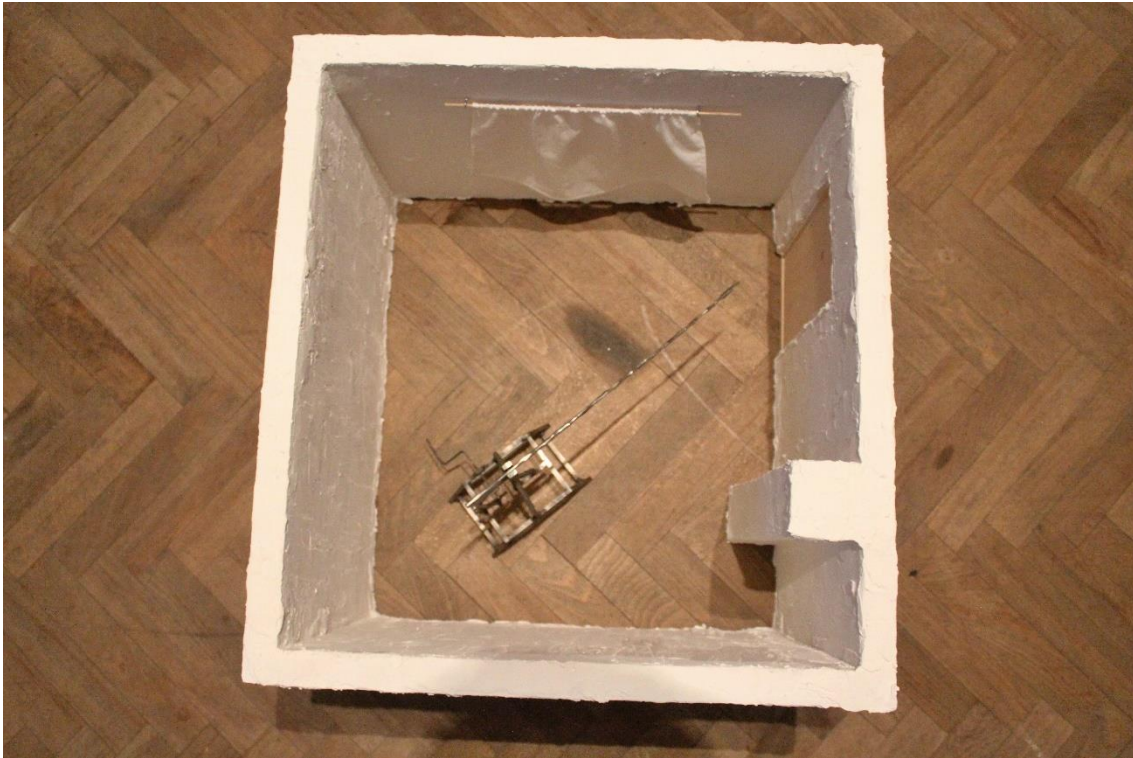
Foto vlastní

Příloha 2

Fotografie- model v měřítku 1:10

Foto vlastní

Příloha 3

Fotografie- model v měřítku 1:10

Foto vlastní

Příloha 4

Fotografie- průběh práce č. 1

Foto vlastní

Příloha 5

Fotografie- průběh práce č. 2

Foto vlastní

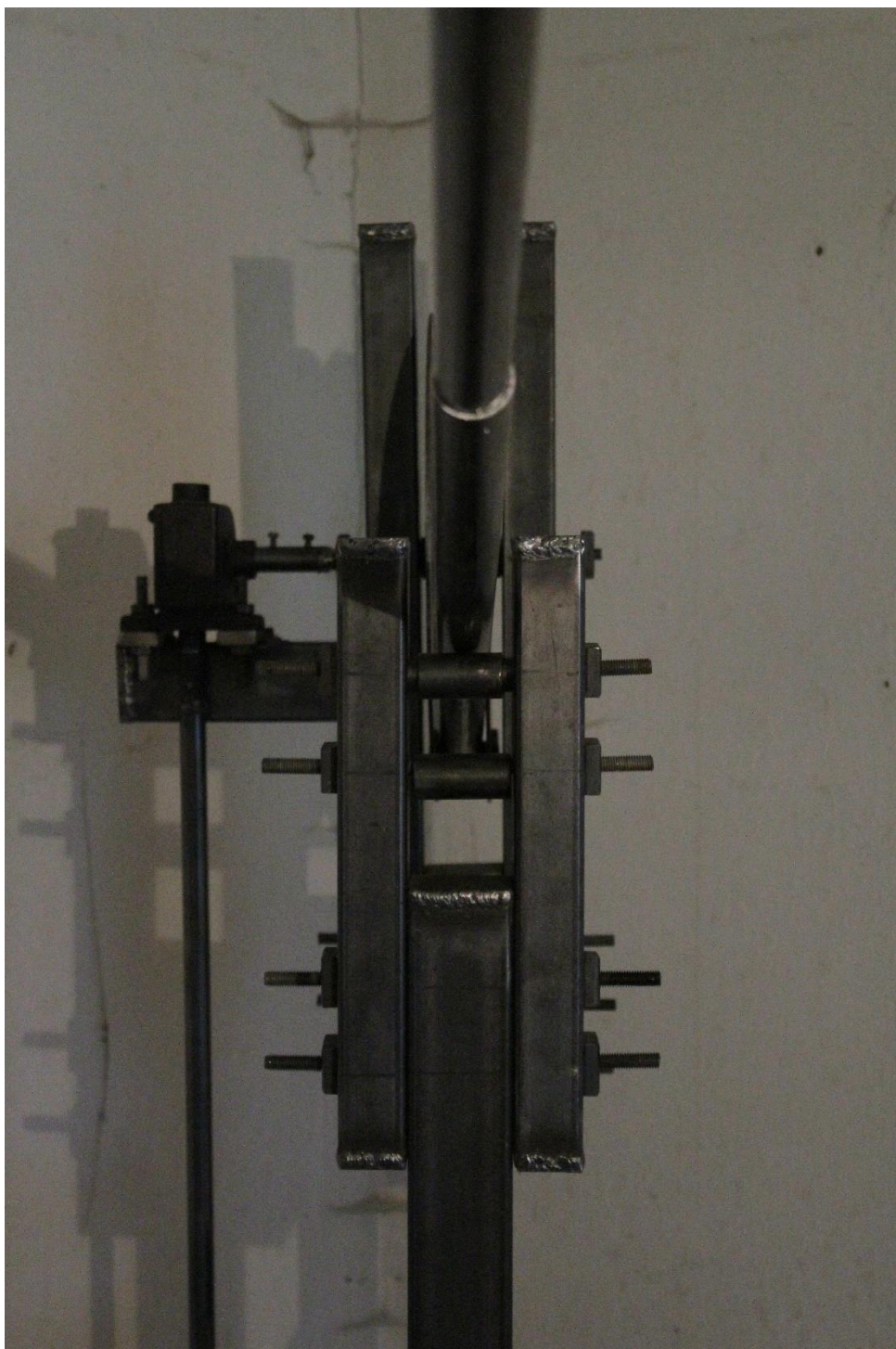

Příloha 6

Fotografie- dokončení díla

Foto vlastní

Příloha 7

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 8

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 9

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 10

Fotografie- detail

Foto vlastní

Příloha 11

Fotografie- konečná instalace č. 1

Foto vlastní

Příloha 12

Fotografie- konečná instalace č. 2

Foto vlastní

Příloha 13

Fotografie- konečná instalace č. 3

Foto vlastní

Příloha 14

Fotografie- konečná instalace č. 4

Foto vlastní

Příloha 15

Fotografie- konečná instalace č. 5

Foto vlastní

Příloha 16

Fotografie- konečná instalace č. 6

Foto vlastní

Příloha 17

Fotografie- budova výměnku

Foto vlastní